

Cleome Hepatica nobilis Mill. (Przylaszczka pospolita)

rodzina Ranunculaceae (Jaskrowate),

syn. Hepatica triloba Chaix., Anemone hepatica L., trojanek,

trójczak, wilcza stopa

Z rodzaju hepatica w Polsce występuje tylko jeden gatunek – **Hepatica nobilis Mill.** Jest to roślina wieloletnia, występująca na terenie Europy na północ od Alp, aż do Skandynawii. Jest to zimozielona bylina kłaczowa, osiągająca wysokość 15–20 cm. Płytko pod ziemią tworzy ciemnobrązowe, krótkie kłącze o krótkich korzeniach. Pokryte jest ono łuskami, z których kątów wyrastają bezlistne pędy kwiatowe. Liście zimozielone i długoogonkowe, tworzą przyziemną rozetę. Pozostają zielone przez zimę i są zastępowane nowymi po przekwitnięciu roślin (pod koniec kwietnia). Liście odziomkowe, są trójklapowe, o całobrzegich, jajowatych kłapach i sercowatej nasadzie. Młode są biało owłosione, z czasem stają się gładkie i skórzaste, ciemnozielone z wierzchu, od spodu lekko fioletowe. Przylaszczka kwitnie od marca do maja - kwiaty pojawiają się przed rozwojem liści. Kwiaty są pojedynczo osadzone na pędzie kwiatostanowym o wysokości 10 cm. Na pędzie tuż pod kwiatem są umieszczone trzy niewielkie, złączone listki, imitujące działki kielicha (tworzą pozorny kielich). Listki te nie opadają - pozostają także w czasie owocowania. Kwiaty o średnicy do 4 cm są przeważnie koloru niebiesko-fioletowego, czasami różowe, białe lub ciemnoczerwone. W nocy i w czasie chłodnej, pochmurnej pogody kwiaty się zamykają i zwieszają. Okwiat jest przeważnie zbudowany z 5–6 płatków korony, (choć może ich być nawet 15), oraz wielu spiralnie ustawionych słupków i pręcików. Owocem są orzeszki z krótkim, białym wyrostkiem (dzióbkiem), zawierające substancje tłuszczowe, chętnie zjadane przez mrówki, które rozsiewają nasiona przylaszczki.

Przylaszczka dobrze rośnie na stanowiskach cienistych i półcienistych, pod drzewami i krzewami. Gleba powinna być próchnicza, stale wilgotna, a podłoże wapienne (roślina wapieniolubna). Od 2004 podlega ścisłej ochronie gatunkowej. Łacińska nazwa rodzajowa przylaszczki nawiązuje do wątroby (hepar - wątroba), z uwagi na podobieństwo kształtów liści - budziła skojarzenie z płatkami wątroby. W leczeniu ludowym na zasadzie magicznego myślenia ("podobne działa na podobne") była używana w leczeniu schorzeń wątroby, ale także nerek i pęcherza - późniejsze badania nie potwierdziły jej leczniczego działania. Kłącze i korzenie zawierają trującą protoanemoninę - jest rośliną słabo trującą. Przylaszczka źle znosi przesadzanie. Może mieć zastosowanie do nasadzeń naturalistycznych, na rabatach pod drzewami i krzewami, oraz do ogrodów skalnych.